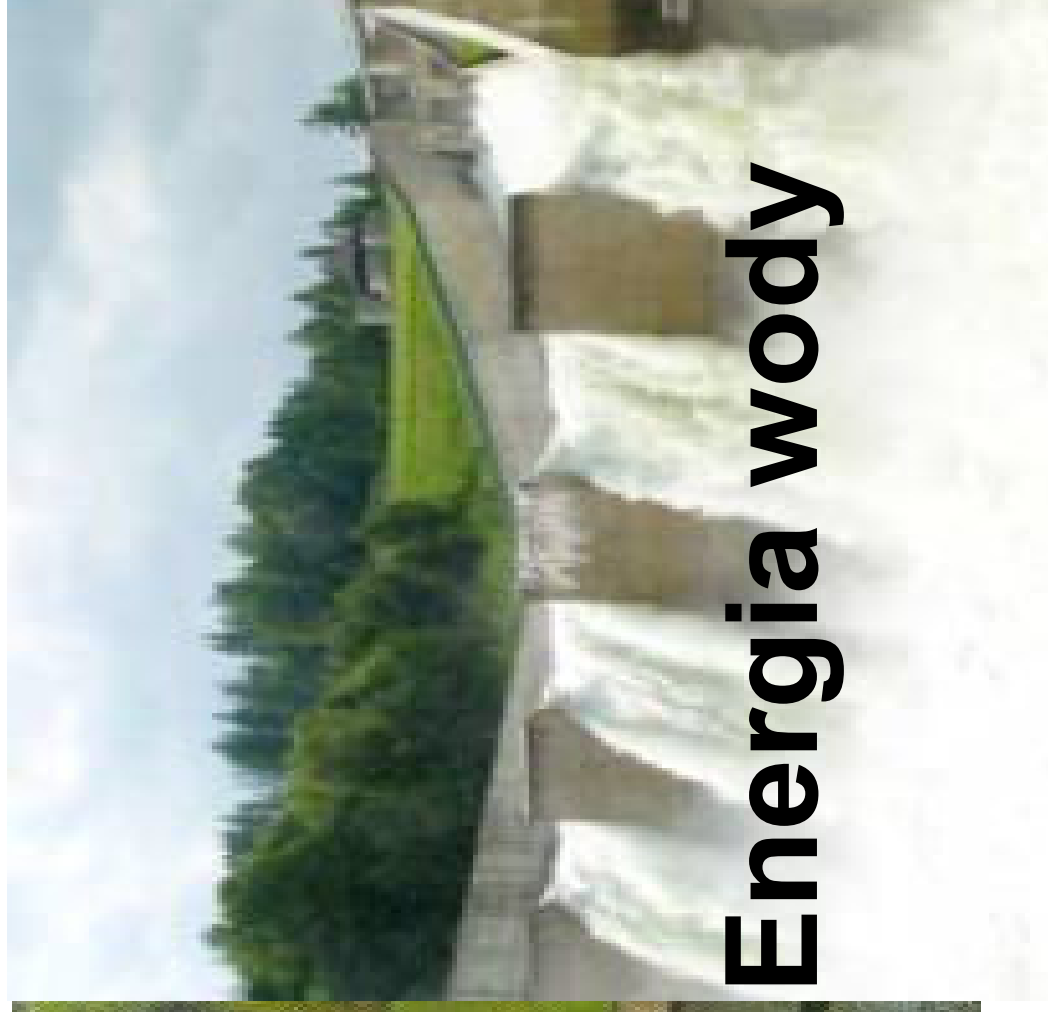
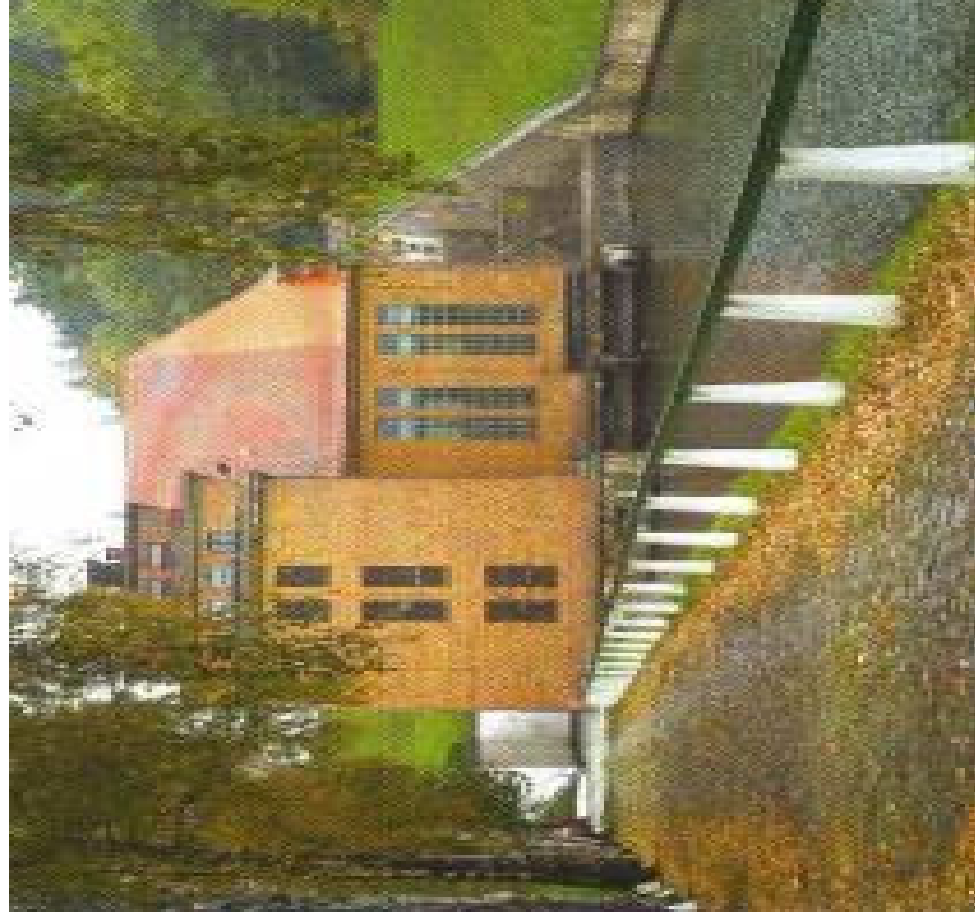

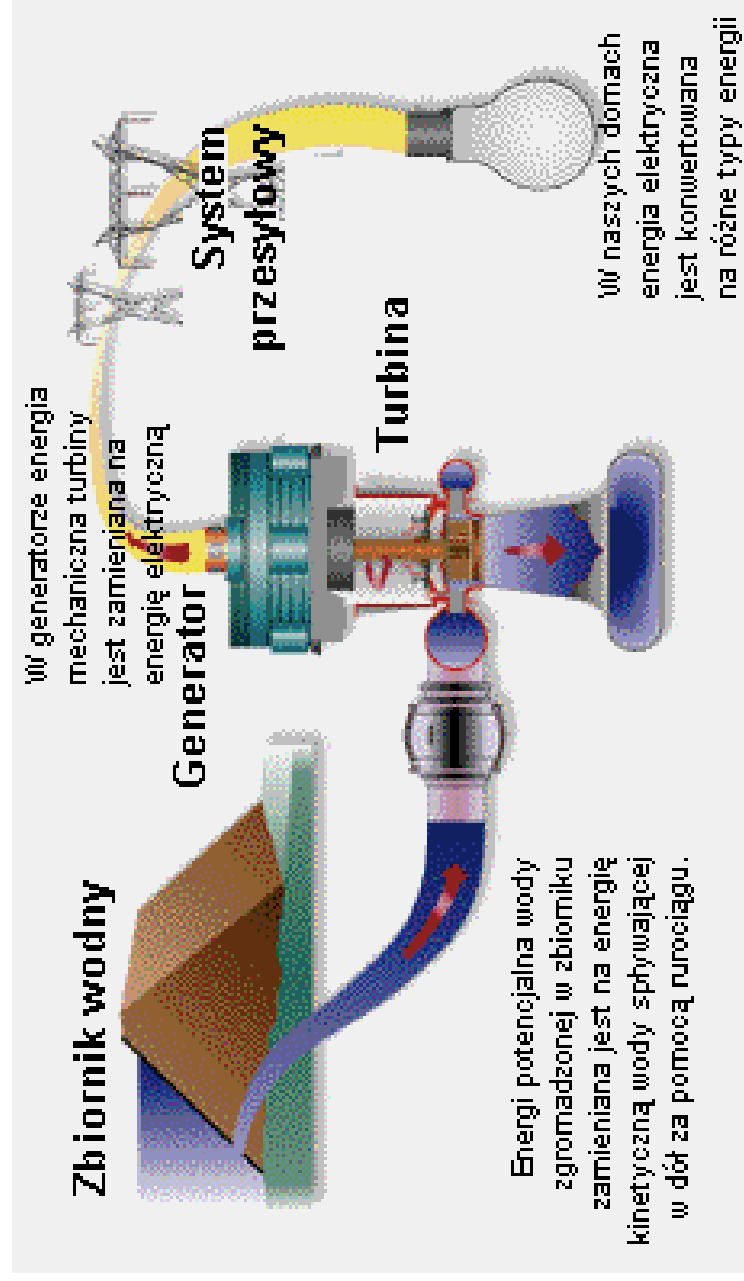
Nowoczesne technologie energoooszczędne

Energia wody

Budowa elektrowni wodnej

Elektrownia wodna (hydroelektrownia) to zakład przetwarzający energię kinetyczną wody na energię elektryczną.

Budowa elektrowni wodnej

- **Zapora**
Część zapory stanowią regulujące przepływ wody przelewy, umożliwiające żeglugę śluzy, przepusty, pozwalające przepływać tratwom i przepławki, dzięki którym ryby mogą wędrować w górę rzeki. W Polsce istnieje obecnie ponad 30 zapór o wysokości przekraczającej 200 m., ponieważ jednak wysokie zapory mają niekorzystny wpływ na środowisko, coraz częściej rezygnuje się z nich na rzecz zapór mniejszych.

Budowa elektrowni wodnej

Turbina wodna- sprzęgnięta z generatorem energii elektrycznej
Zwana jest też silnikiem wodnym rotodynamicznym bądź też turbiną hydrauliczną. Turbina wodna to silnik, przetwarzający mechaniczną energię przepływającej przezeń wody na użyteczną pracę mechaniczną.

Turbina Peltona

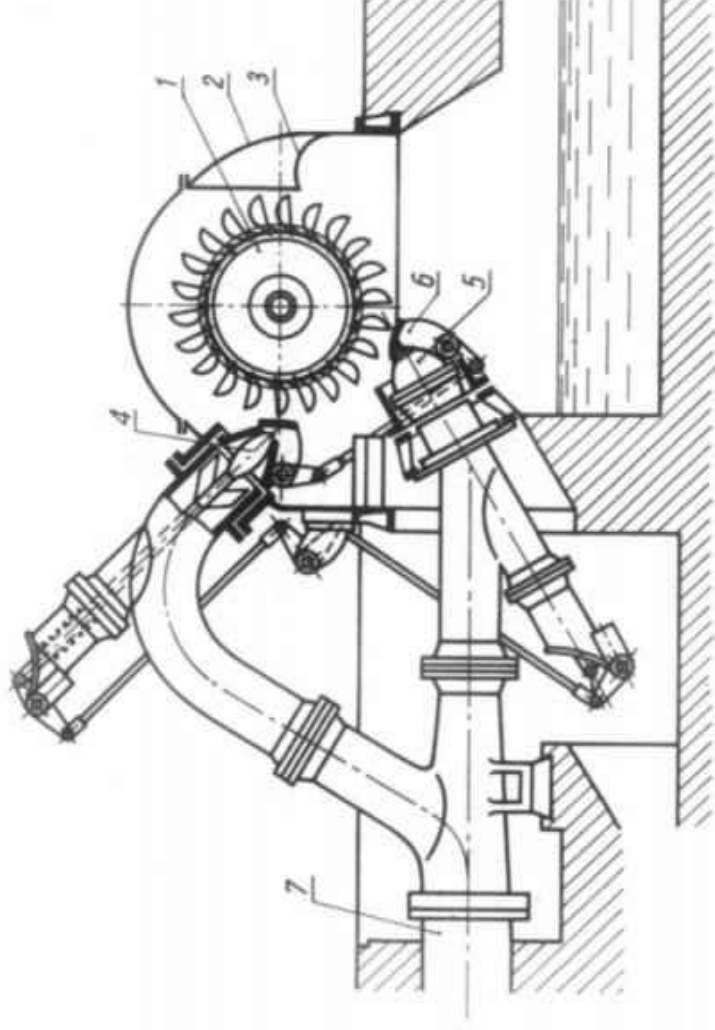
Podział turbin

1. W zależności od kierunku przepływu wody:
turbin wodne osiowe, diagonalne (skośne), promieniowe i styczne.
2. Ze względu na przetwarzanie energii:
turbin akcyjne - przetwarzające tylko energię kinetyczną wody
turbin reakcyjne - które poza energią kinetyczną przetwarzają także energię ciśnienia

Wybór odpowiedniej turbiny zależy od wysokości spadu i ilości wody, którą dysponuje dana elektrownia

Turbiny akcyjne

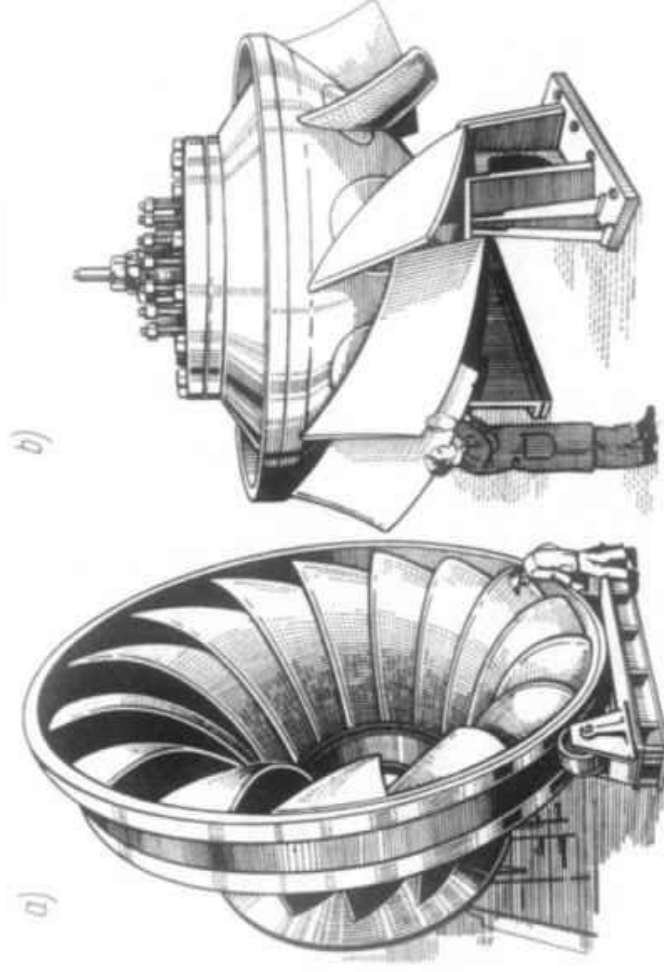
- Turbiny akcyjne są zazwyczaj stosowane w elektrowniach o wysokim spadzie, przykładem może być używana w rzadko występujących w Polsce elektrowniach o najwyższym spadzie turbina Peltona.

Dwudyszowa turbina Peltona
1. Wirnik, 2. Obudowa wirnika, 3. Zbieracz wody, 4. Iglica, 5. Dysza, 6. Odchylacz strumienia, 7. Rurociąg zasilający

Turbiny reakcyjne

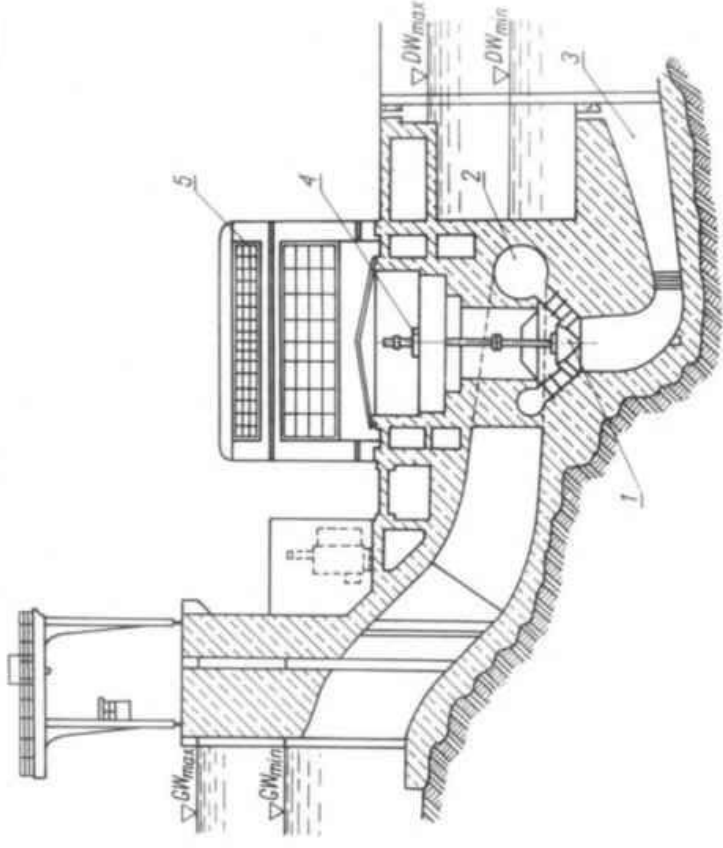
Dla niższych spadów odpowiedniejsze są turbiny reakcyjne, na przykład najpopularniejsza i najstarsza **turbina Francisa**, która znajduje zastosowanie w elektrowniach o średnio wysokim spadzie (od kilkunastu do kilkuset metrów) czy wyposażona w ruchome łopatki, skomplikowana **turbina Kaplana**, używana przy spadach niskich (do kilkunastu metrów).

Wirniki - turbiny Francisa - turbiny Derianza
a).turbiny Francisa, b).turbiny Derianza

Generator

- Turbina wodna zamienia energię kinetyczną na mechaniczną, zaś połączony z turbiną generator z energii mechanicznej wytwarza – czyli generuje - energię elektryczną. Praca generatora, zwanego także prądnicą opiera się na prawie indukcji elektromagnetycznej.

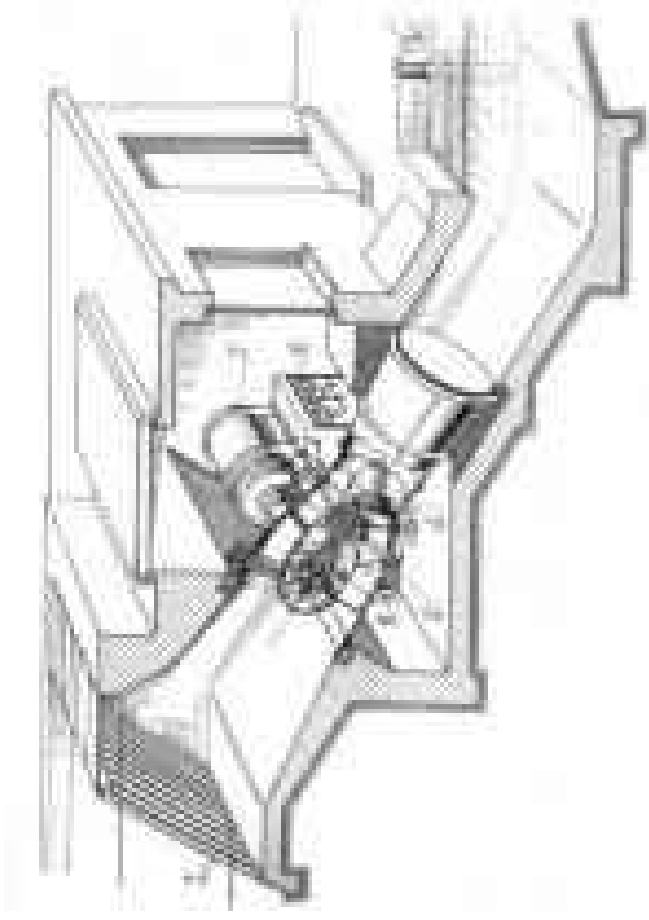

Elektrownia pompowa Niagara z pompoturbinami Deriaza
1. Wirnik pompoturbiny, 2. Spirala,
3. Rura ssawna, 4. Silnik - prądnicą,
5. Dźwig montażowy

Generator

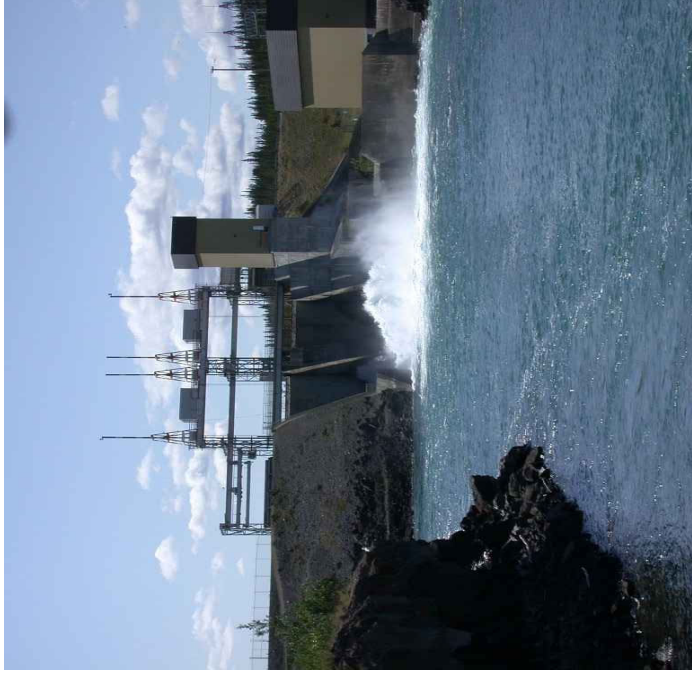
- W ruchomej części generatora zwanej wirnikiem znajdują się przewody elektryczne, obracające się na wytwarzającej silne pole elektromagnetyczne żelaznej ramie. Wirnik jest wprawiany w ruch przy pomocy turbiny, poruszającej się z kolei dzięki energii kinetycznej spadającej wody

*Turbozespół rurowy z przekładnią stożkową
1. Kraty, 2. Kierownica, 3. Wirnik, 4. Wał
z serwomotorem wirnika i łożyskiem
wzdłużnym, 5. Dławica i łożysko prowadzące,
6. Przekładnia stożkowa, 7. Prądnica,
8. Regulator*

Linie przesyłowe

- Wyprodukowaną w elektrowni energię elektryczną transmitują na miejsce odbioru linie przesyłowe. Elektryczność nie trafia jednak do naszych domów i zakładów pracy bezpośrednio z miejsca produkcji, prąd ma bowiem niekiedy zbyt niskie napięcie, by można go było efektywnie przesyłać na dalekie dystanse. Podczas transmisji część energii elektrycznej przekształca się w ciepło i jest tym samym tracona, straty są zaś tym większe, im większy jest ładunek elektryczny prądu.

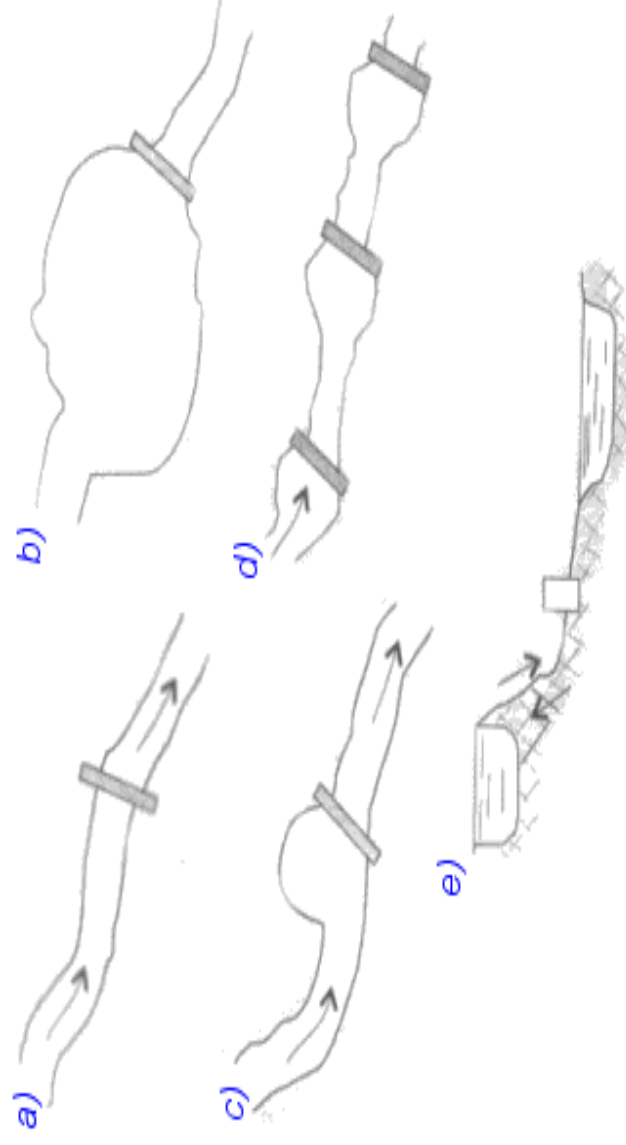

- By zminimalizować straty energii, elektryczność kieruje się najpierw do stacji transformatorów, które odpowiednio zwiększają jej napięcie. Ponieważ moc jest wynikiem pomnożenia napięcia przez ładunek elektryczny, a straty energii związane są właśnie z ładunkiem, opłaca się transmitować prąd o niższym ładunku i o wyższym napięciu. Taki prąd nie nadaje się jednak do użytku i dlatego nim zostanie rozdstrybuowany, jego napięcie musi zostać odpowiednio obniżone w stacjach przekąźnikowych.

Typy elektrowni wodnych

- Ze względu na sposób doprowadzenia wody do turbin dzielimy na:

Elektrownie przepływowe *Rys.a)*

Elektrownie regulacyjne (zbiornikowe) *Rys.b)*, c), d)

Elektrownie derywacyjne

Elektrownie szczytowo-pompowe *Rys.e)*

Elektrownie przepływowe z członem pompowym

Elektrownie przepływowe

- jak sama nazwa wskazuje, nastawione są na wykorzystanie energii przepływu wody. W elektrowniach tego typu nie ma zbiornika gromadzącego wodę, więc ilość wyprodukowanej energii zależy od ilości wody płynącej w rzece w danym momencie. Cała hydroelektrownia umieszczona jest bezpośrednio w korycie rzeki w odpowiednio skonstruowanym budynku, który jest przedłużeniem jazu, przegradzającego rzekę

Elektrownie regulacyjne (zbiornikowe)

Przed elektrownią znajduje się zbiornik wodny. Zastosowanie zbiornika umożliwia regulację w cyklu dobowym i tygodniowym, a dodatkowo zbiornik może stanowić zabezpieczenie przeciwpowodziowe

Elektrownie derywacyjne

Wyposażone są dodatkowo w odpowiedni kanał oraz rurociągi turbinowe doprowadzające wodę do elektrowni. Ze względu na swą budowę stosowane są dość rzadko, przeważnie na rzekach górskich, odznaczających się bystrym nurtem, ale stosunkowo niewielkim przepływem.

Elektrownie szczytowo-pompowe

Pełnią funkcję magazynu energii elektrycznej. Znajdują się pomiędzy dwoma zbiornikami wodnymi - górnym i dolnym. Umożliwiają kumulację energii w okresie małego zapotrzebowania na nią przez pompowanie wody ze zbiornika dolnego do górnego. Natomiast w okresie większego zapotrzebowania energia wyzwalana jest przez spuszczenie wody ze zbiornika górnego do dolnego, która napędza turbiny. Urządzenie zamocowane na rurociągu pracuje jako pompa w okresie napełniania zbiornika górnego, a w momencie jego opróżniania jako turbina. Mimo dużych kosztów system ten zdaje egzamin ze względu na brak alternatywnych metod magazynowania dużych ilości energii elektrycznej.(np.: elektrownie wodne Żarnowiec, Żydowo);

Energetyka wodna

- **Elektrownia wodna wykorzystuje energię spadku wody indukując energię elektryczną.**

Mikroturbiny – produkują energię na potrzeby jednego domku letniskowego

Mikroelektrownie wodne – do 500 kW

Małe elektrownie wodne – 1-2 MW

Duże zawodowe elektrownie wodne – największa

przeptywowa we Włocławku 162 MW

- Żarnowiec o mocy 716 MW,
- Porąbka-Żar o mocy 550 MW,
- Włocławek o mocy 162 MW,
- Żydowo o mocy 152 MW,
- Solina o mocy 137 MW.

Duże elektrownie wodne w znacznym stopniu oddziałują na środowisko,

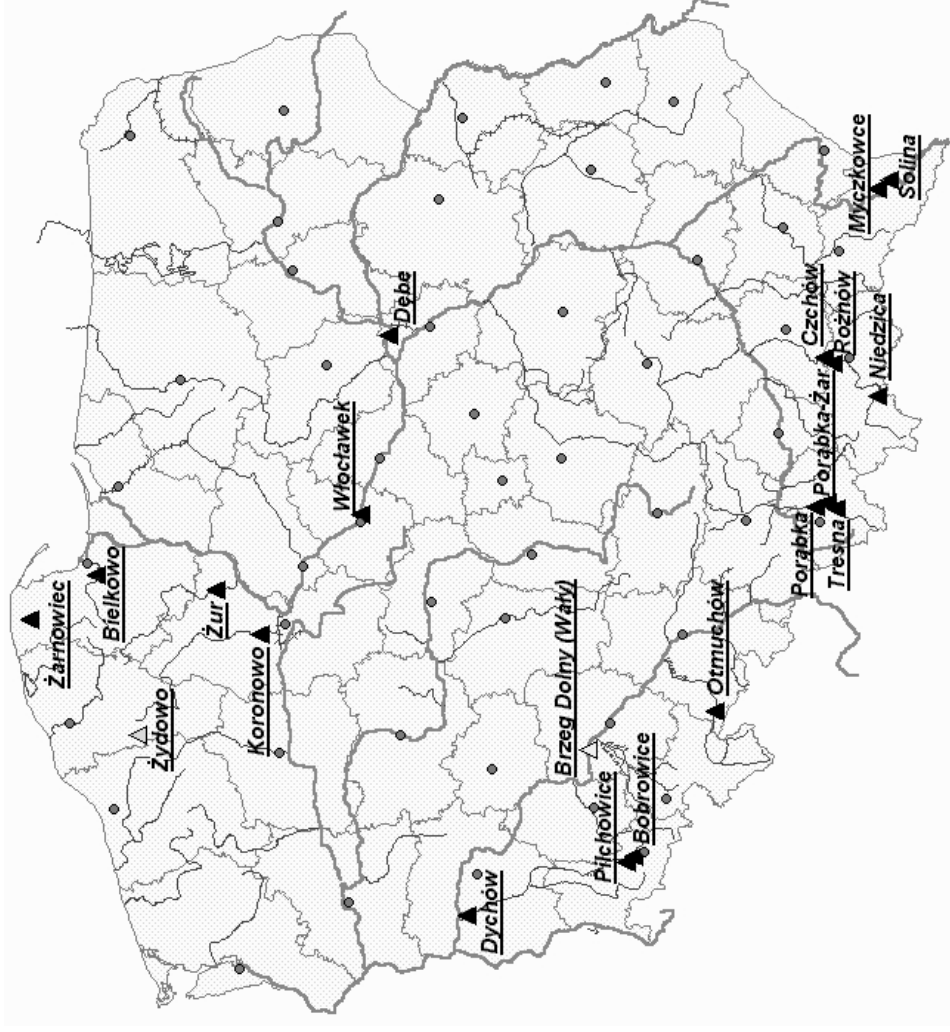
dlatego nie są uważane za odnawialne źródło energii.

Elektrownie przepływowe z członem pompowym

Charakteryzują się tym, że ten sam zespół maszyn w pewnych godzinach pracuje jako turbina i generator (tzw. turbogenerator), a w innych jako pompa (np.: elektrownie wodne Solina, Dychów);

Do obiektów tak zwanej małej energetyki wodnej, zalicza się w Polsce elektrownie wodne o mocy zainstalowanej do 5000 kW (5 MW), w Europie Zachodniej do 10MW. Od 1991 roku osoby prywatne i spółki mogą posiadać i eksploatować MEW. Aktualnie pracuje około 300 takich siłowni wodnych, najczęściej w województwach północnych, Jeleniogórskim i na Podkarpaciu. W roku 2000 przekazały one do sieci energetycznej około 150 GWh energii elektrycznej (1GWh = 1 milion kWh). Duże, państwowe elektrownie wodne wyprodukowały około 1800 GWh.

- W Polsce wszystkie elektrownie wodne wytwarzają około 1% energii elektrycznej, w Norwegii 99%.
Wytwarzanie energii ze źródeł odnawialnych o mocy poniżej 1MW, zgodnie z Prawem Energetycznym, nie wymaga koncesji.

Klasyfikacja MEW

Najczęściej jest stosowany następujący podział:

- mikroenergetyka wodna, do której zalicza się obiekty o mocy zainstalowanej do 50 kW
- minienergetyka wodna obejmująca obiekty o mocy 50 kW do 1 MW
- mała energetyka wodna, z mocą zainstalowaną od 1 MW do 15 MW

Występujące różnice w podziale zależą od stopnia rozwoju poszczególnych krajów.

Elektrownie te dzieli się ponadto w zależności od wysokości spadu na trzy kategorie:

- niskospadowe 2-20m
- średniospadowe 20-150m
- wysokospadowe powyżej 150 m

Mikroelektrownie i małe elektrownie wodne (MEW)

Na terenie Polski, na istniejących stopniach wodnych może funkcjonować ok. 1000 małych elektrowni wodnych o łącznej mocy ok. 200 MW.

Dzisiaj pracuje ok. 500 elektrowni.

MEW w Łapinie

MEW w Przędziszynie

Mikroelektrownie i MEW:

Lokalne źródło energii nie powodujące zanieczyszczenia środowiska,

Regulacja retencji powierzchniowej i gruntowej wody,

Zróżnicowanie ekosystemów w obrębie stopnia wodnego i cofki,

Monitoring jakości wody, utrzymanie w sprawności technicznej i eksploatacyjnej stopni wodnych, jazów, kanałów, przepławek, zrzutów burzowych,

Hodowla ryb, rekultywacja zbiorników,

Tworzenie miejsc wypoczynku i pracy.

Energia z elektrowni wodnych

Źródło: „Energia ze źródeł odnawialnych w 2007 r.” wydawnictwo GUS

